

ISKOLÁS GYERMEKEK FONTOSABB TESTMÉRETEI CSEPEL-SZIGETI FALVAKBAN

Írta
HERCZEGH JÁNOS
középiskolai tanár (Ráckeve)

Csepel-szigete ethnikailag egyik legérdekesebb területünk. A honfoglaláskor itt telepedett le *Árpád* vezér törzse és viszonylag sűrűn népesítette be. A *Duna* a sziget lakóinak állandó védelmet biztosított. A tatárjárás idejében sok menekülő húzódott meg a sziget akkori falvaiban. Később a XVI—XVII. században a török hódítás és a törököt kiűző háborúk pusztították az ottani lakosságot, melyet az ezután következő német telepítések kavartak fel.

Ezenkívül állandóan volt a sziget területén a *Duna* vonalán a Balkán felől állandó betelepedés is. A sziget jelenlegi ethnikai képét a felszabadulás utáni telepítések alakították ki.

A *Csepel-sziget* déli részén három falu általános iskolás gyermekeit vizsgáltam meg: *Makádon*, *Szigetbecsén* és *Szigetszentmártonban*.

Ezek közül ki kell emelnem *Makádot*, mely a XI—XIII. században keletkezett. A tatárjárás idején kilenc falu lakosságának szolgált menedékkül (1). 1600-ban is az elpusztult Gyála és Simonfa falucska népe is Makádra, az azelőtti Makófalvára menekült. Ugyancsak ideköltözött 1680-ban Becse magyar lakossága is. Makádot sokan a sziget legnagyobb és legmagyarabb községének tartották.

Szigetbecse később keletkezett. Nagy Lajos király 1344. évi oklevelében nyert először említést (4). A magyar lakosság helyét a XVIII. század fordulóján (1710 körül) németek, svábok foglalták el. BÉL MÁTYÁS szerint a falut már 1735-ben Stiriából, Ausztriából és a svábok közül jött germánok lakták (1). Ez a betelepített német lakosság a második világháború végéig nem változott, amikor is volksbundista magatartásuk miatt egykori német szülőházájukba visszatelepítették őket, s helyükre kétharmad részben csallóközi magyar lakosság került, a többiek Csongrád környéki zsellérek.

Szigetszentmárton sorsa is igen változatos volt. I. Ulászló király (1440—1444) 1440. október 10-én Budán kelt oklevelében engedélyt adott arra, hogy a török által kiűzött aldunai *Kevi* szerb lakosai a *Csepel-szigeten* az elpusztult *Ábrahámegyháza* vagyis *Ráckeve* körül letelepedhessenek (5). A menekülő szerbek két új falut alapítottak: *Szentmiklóst* és *Szentmártont*. 1526-ban OLÁH MIKLÓS a *Csepelszigeten* négy várost említ: *Csepelt*, *Tökölt*, *Kevét* és *Szent Mártont*. Ezek a hajdan virágzó mezővárosok 1730. táján apró falvak (6). Maga *Szigetszentmárton* 1690-ben még pusztá, amelyen a falut német telepesek építik fel újra. BÉL MÁTYÁS szerint régebbi lakói elpusztultak, de részben *Ráckeve* városába költöztek, helyüket frank és svév törzsekből való germánok szállták meg. Mária Theresia állítólag bajorokat telepített a községbe. Az adóösszeírások 1720-ban 1 magyar 10 német és 2 tót háztartást

tüntettek fel, az alig 15 házból álló községben. *Szigetszentmárton* 1930-ban 17%-ban magyar, míg 83%-ban német volt (7). Mai lakosságuk 1431 fő, melynek nemzetiségi összetétele alig változott, mivel a kitelepítés csak kis mértékben érte őket.

Eddigi *Csepelszigeten* végzett vizsgálataim folytatásául az 1962. év folyamán a *szigetszentmártoni* általános iskolás falusi gyermekeket az egy-két hiányzó kivételével az általános iskolában a tantestület szíves segítségével megmértem. A méréseket szigorúan MARTIN mérőmódszerei alapján (8) a zürichi Hermann und Rickenbach eszközeivel és tizedes mérleggel végeztem.

Az alábbi méretekről számolok most be: testmagasság, testsúly, ülőmagasság és mellkerület az ún. „nyugodt” légzésnél. A gyermekek korát a szokásos módon a mérés napjától visszafelé és előre vett hat hónap figyelembevételével számítottam ki.

A legtöbb gyermeket *Szigetszentmártonban* vizsgáltam. Az itt megmért 254 iskolás gyermek a község lakóinak 17,7%-a (9). A megvizsgált gyermekek kor és nembeli csoportosítását az I. táblázaton mutatom be.

I. táblázat

SZIGETSZENTMÁRTON

A vizsgált gyermekek száma kor és nem szerint

Kor években	Fiú	Leány	Együtt
8	8	14	22
9	31	12	43
10	16	19	35
11	18	16	34
12	8	18	26
13	11	17	28
14	17	21	38
15	5	13	18
16	5	5	10
Összesen	199	135	254

Az egyes felvett főbb méretek paramétereit is kiszámítottam. Ezeket a II—V. táblázatban csoportosítom az egyes méretek szerint külön véve az egyes korcsoportokat és a fiúkat meg a lányokat. Korévenként feltüntettem az esetek számát (N), az észlelt méretadatok variációs szélességét (terjedelmét) (V), a számtani középarányost ($\bar{x}$), a középérték hibáját (s_x), a variációt (s^2) és a szóródást (négyzetes eltérést) (s).

Kiegészítőleg összehasonlítás céljából ismertetem mind a három Csepelszigeti faluban megmért fiú és leány gyermekek számát az egyes korévekben.

A *makádi* és *szigetbecsei* gyermekek parameterjeit az egyes méretek szerint (VII—XIV. táblázat).

Az eredmények közti kisebb eltéréseket jól fejezi ki az 1—4. ábra.

A táblázatok és görbék jól szemléltetik az észlelt eredményeket. Helyhiány miatt nem fűzök hozzájuk bővebb magyarázatot, de ki kell emelnem, hogy mivel a helyenként elérhető összes gyermekeket megvizsgáltam —

II. táblázat
SZIGETSZENTMÁRTON
Testmagasság (cm)

Fiúk						Leányok				
Kor	N	V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s	N	V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s
8	8	111,2—125,4	119,25 $\pm$ 2,78	62,23	7,91	14	110,8—122,8	116,86 $\pm$ 0,80	10,07	3,17
9	31	113,7—135,4	124,39 $\pm$ 0,99	30,80	5,54	12	109,0—129,9	121,50 $\pm$ 1,50	27,31	5,22
10	16	121,5—140,8	130,00 $\pm$ 1,28	26,81	5,18	19	119,6—143,2	128,10 $\pm$ 1,29	31,54	5,61
11	18	122,7—146,7	133,62 $\pm$ 1,32	31,04	5,61	16	122,0—145,6	132,88 $\pm$ 1,77	51,67	7,18
12	8	122,6—144,4	135,63 $\pm$ 2,34	44,73	6,67	18	122,8—148,7	136,66 $\pm$ 1,28	24,43	5,23
13	11	136,4—154,5	140,91 $\pm$ 1,49	24,30	4,93	17	133,2—155,1	145,35 $\pm$ 1,70	49,16	7,01
14	17	131,5—156,2	147,64 $\pm$ 1,74	51,48	7,17	21	131,9—167,6	151,00 $\pm$ 1,86	72,95	8,54
15	5	153,1—176,7	159,20 $\pm$ 4,02	80,19	8,95	13	151,8—161,6	154,60 $\pm$ 0,81	8,60	2,93
16	5	153,8—173,3	161,00 $\pm$ 3,45	56,8	7,53	5	151,0—164,4	156,60 $\pm$ 2,14	23,80	4,87

III. táblázat
SZIGETSZENTMÁRTON
Testsúly (kg)

Fiúk						Leányok				
Kor	N	V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s	N	V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s
8	8	17,0—25,5	21,87 $\pm$ 0,89	6,53	2,55	14	16,0—22,0	19,28 $\pm$ 0,44	2,70	1,64
9	31	18,5—30,0	23,71 $\pm$ 0,56	9,90	3,14	12	16,5—28,0	21,58 $\pm$ 0,85	8,72	2,95
10	16	23,0—38,0	27,69 $\pm$ 0,90	13,05	3,61	19	21,0—31,5	25,78 $\pm$ 0,68	8,86	2,98
11	18	26,0—36,0	29,44 $\pm$ 0,74	9,76	3,12	16	21,0—36,0	29,69 $\pm$ 1,12	24,25	4,50
12	8	23,0—38,0	30,75 $\pm$ 1,69	22,67	4,79	18	23,5—39,0	30,78 $\pm$ 1,09	21,80	4,66
13	11	28,0—42,0	34,46 $\pm$ 1,28	18,15	4,26	17	25,5—45,0	34,71 $\pm$ 1,26	28,40	5,32
14	17	28,0—48,0	37,64 $\pm$ 1,97	26,27	5,12	21	28,0—60,0	43,86 $\pm$ 1,56	51,14	7,15
15	5	37,5—62,5	46,5 $\pm$ 3,82	73,15	8,55	13	39,5—59,0	44,77 $\pm$ 1,41	25,72	5,07
16	5	43,0—60,5	49,0 $\pm$ 3,02	45,00	6,70	5	40,0—63,0	50,20 $\pm$ 3,51	62,15	7,86

IV. táblázat
SZIGETSZENTMÁRTON
Mellkerület (cm)

Fiúk						Leányok				
Kor	n	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s ²	s	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s ²	s
8	8	52,2—61,1	56,35 ± 0,89	6,76	2,59	14	50,5—56,8	53,71 ± 0,57	4,60	2,16
9	31	53,0—62,8	58,20 ± 0,49	7,72	2,77	12	51,2—57,0	54,16 ± 0,51	3,16	1,77
10	16	57,0—66,2	59,25 ± 0,77	9,49	3,08	19	52,3—62,1	57,63 ± 0,62	7,44	2,72
11	18	56,7—65,3	61,94 ± 0,59	6,33	2,51	16	54,5—66,0	59,63 ± 0,89	12,92	3,59
12	8	56,1—66,8	62,63 ± 1,83	26,92	5,18	18	55,9—68,3	61,06 ± 0,73	9,56	3,07
13	11	61,0—69,7	64,91 ± 0,86	8,27	2,87	17	57,6—72,5	63,66 ± 1,34	30,75	5,54
14	17	61,5—78,2	67,65 ± 1,12	20,22	4,49	21	60,8—82,0	70,05 ± 1,71	39,29	6,26
15	5	69,3—73,4	75,20 ± 2,12	22,67	4,75	13	63,0—85,5	73,93 ± 1,70	37,61	6,13
16	5	74,3—84,0	79,00 ± 1,99	19,80	4,44	5	73,0—95,0	80,20 ± 3,90	74,47	8,64

V. táblázat
SZIGETSZENTMÁRTON
Ülőmagasság (cm)

Fiúk						Leányok				
Kor	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s ²	s	N	V	$\bar{x} \pm e_{\bar{x}}$	s ²	s
8	8	62,0—68,8	65,12 ± 0,98	5,37	2,31	14	60,8—66,6	63,89 ± 0,53	3,99	1,99
9	31	61,7—72,0	67,62 ± 0,34	6,05	2,45	12	61,2—69,5	65,66 ± 0,77	7,15	2,67
10	16	64,2—75,8	70,00 ± 0,82	10,81	3,28	19	60,0—72,4	67,78 ± 0,66	8,34	2,88
11	18	65,9—77,5	71,55 ± 0,74	9,81	3,13	16	63,1—74,8	70,75 ± 0,90	13,05	3,61
12	8	68,8—75,4	72,85 ± 0,73	4,28	2,06	18	66,9—78,0	72,06 ± 0,63	7,12	2,66
13	11	67,0—77,3	74,00 ± 0,84	7,84	2,79	17	69,6—82,8	75,77 ± 1,04	18,58	4,31
14	17	64,7—82,5	77,05 ± 1,14	22,28	4,72	21	68,0—91,5	79,20 ± 1,01	21,84	4,67
15	5	78,7—89,7	82,00 ± 1,80	16,40	4,04	13	76,3—84,0	81,15 ± 0,72	6,76	2,60
16	5	77,5—88,6	83,00 ± 2,33	26,00	5,00	5	74,5—85,7	80,40 ± 1,99	19,72	4,44

általános iskolakötelezettség lévén — adataim az 1961. és 1962. esztendőkre e községekre jellemzőnek tekinthetők.

A vizsgálatokat Szigetbecsén 1961 májusában, Makádon 1961 áprilisában, Szigetszentmártonban 1962 áprilisában végeztem.

VI. táblázat

A vizsgált gyermekek száma: egyesítve kor és nem szerint

Kor- években	Makád		Szigetbecse		Szigetszentmárton		Együtt	
	fiú	leány	fiú	leány	fiú	leány	fiú	leány
7	—	1	—	—	—	—	—	1
8	11	9	6	8	8	14	25	31
9	17	10	15	16	31	12	63	38
10	10	12	16	9	16	19	42	40
11	15	11	13	10	18	16	46	37
12	15	14	5	11	8	18	28	43
13	9	14	10	10	11	17	30	41
14	10	11	4	8	17	21	31	40
15	13	8	8	4	5	13	26	25
16	1	1	4	1	5	5	10	7
17	—	—	1	—	—	—	1	—
Összesen	101	91	82	77	119	135	302	303

VII. táblázat
MAKÁD
Testmagasság (cm)

Kor	N	Fiúk				N	Leányok			
		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s
7	—	—	—	—	—	1	—	123,2	—	—
8	11	113,1—125,6	120,19±1,20	16,09	4,01	9	112,2—124,0	116,55±12	13,8	3,69
9	17	108,3—132,1	121,41±1,67	47,61	6,90	10	101,9—130,0	121,70±2,0	42,3	6,5
10	10	123,3—139,7	129,90±1,59	25,37	5,03	12	114,6—133,0	124,58±1,5	29,7	5,4
11	15	121,1—141,6	133,33±1,24	23,62	4,86	11	115,5—141,6	129,90±2,04	45,5	6,7
12	15	132,0—154,0	139,04±1,46	32,35	5,67	14	118,8—147,0	138,58±2,45	83,9	9,2
13	9	137,1—147,9	141,77±1,05	10,47	3,16	11	135,8—155,4	145,54±1,5	25,5	5,0
14	10	141,3—160,8	151,80±1,92	37,99	6,10	11	131,8—158,0	148,53±2,4	64,8	8,0
15	15	137,0—160,6	153,93±2,12	69,45	8,21	8	142,0—154,4	147,38±1,3	14,5	3,8
16	1	—	165,30	—	—	1	—	152,40	—	—

VIII. táblázat
SZIGETBECSE
Testmagasság (cm)

Kor	N	Fiúk				N	Leányok			
		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s
8	6	105,7—124,7	115,33±2,27	30,98	5,56	8	111,8—126,7	119,50±1,56	19,50	4,41
9	15	109,9—131,8	122,14±2,83	48,26	6,94	16	110,3—129,9	120,56±1,38	30,48	5,52
10	16	119,8—139,5	129,45±1,41	33,91	5,82	9	124,0—131,6	128,22±0,70	8,43	2,90
11	13	127,6—139,6	134,38±1,12	16,25	4,03	10	130,0—138,6	134,60±0,80	6,58	2,56
12	5	125,0—141,7	135,60±2,09	34,79	5,89	11	127,2—150,1	135,55±2,45	66,34	8,14
13	10	129,7—149,7	140,70±1,75	30,69	5,53	10	133,7—147,8	141,60±1,70	28,94	5,38
14	4	132,4—156,7	146,75±4,47	80,10	8,91	8	141,7—155,4	148,12±1,81	26,33	5,13
15	8	145,4—162,0	155,25±2,56	52,36	7,23	4	152,6—165,0	158,00±2,17	19,00	4,35
16	4	157,8—167,7	163,00±2,06	17,00	4,13	1	—	143,7	—	—
17	—	—	155,30	—	—	—	—	—	—	—

IX. táblázat

MAKÁD

Testsúly (kg)

Kor	N	Fiúk				N	Leányok			
		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s
7	—	—	—	—	—	1	—	20,5	—	—
8	11	17,0—21,0	18,73±0,40	2,24	1,41	9	14,0—20,0	17,11±0,67	4,08	2,02
9	17	14,0—29,0	20,76±0,49	4,08	2,02	10	17,0—25,0	20,08±0,62	3,93	1,98
10	10	20,0—29,0	24,40±0,86	7,17	2,67	12	17,0—30,0	22,67±1,16	17,55	4,03
11	15	20,0—35,0	26,60±0,96	13,69	3,70	11	16,0—32,0	24,54±1,31	19,06	4,37
12	15	25,0—38,5	30,36±0,96	12,99	3,60	14	20,5—44,5	30,15±1,91	51,44	7,17
13	9	29,5—38,5	34,62±0,86	6,31	2,51	11	28,0—49,5	37,27±1,85	37,62	6,13
11	10	35,0—50,0	40,80±0,88	32,31	5,55	11	33,0—57,0	42,34±2,19	53,14	7,28
15	15	34,0—61,0	43,80±1,82	66,04	8,72	8	39,5—54,0	45,75±2,27	41,36	6,43
16	1	—	48,5	—	—	1	—	55,0	—	—

X. táblázat

SZIGETBECSE

Testsúly (kg)

Kor	N	Fiúk				N	Leányok			
		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s		V	$\bar{x} \pm s\bar{x}$	s^2	s
8	6	19,0—25,0	21,25±0,58	5,24	2,29	8	19,1—25,0	22,50±0,58	2,71	1,64
9	15	18,0—36,5	24,04±1,15	25,33	5,03	16	18,0—26,9	23,13±0,69	7,70	2,77
10	16	22,3—32,5	27,12±0,76	9,24	3,06	9	23,0—38,5	27,78±1,46	21,72	4,39
11	13	24,0—34,8	28,77±0,90	10,61	3,25	10	25,5—32,5	28,60±0,64	4,18	2,04
12	5	19,7—35,0	29,50±3,31	26,78	5,17	11	23,5—49,0	31,01±2,24	55,36	7,44
13	10	26,1—37,7	33,00±1,09	11,90	3,44	9	26,0—37,0	33,55±1,70	14,63	3,82
14	4	29,0—45,5	39,50±3,05	37,43	6,11	8	27,5—48,5	36,88±1,81	51,74	7,19
15	8	36,5—56,5	45,00±3,14	50,37	7,04	4	38,0—52,2	47,00±2,07	17,12	4,15
16	4	46,0—57,5	53,25±2,19	22,76	4,77	1	—	16,75	—	—
17	1	—	38,00	—	—	—	—	—	—	—

XI. táblázat
MAKÁD
Ülőmagasság (cm)

Fiúk						Leányok				
Kor	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s ²	s	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s ²	s
7						1		64,70		
8	11	58,5—67,1	63,63 ± 0,70	5,50	2,34	9	57,0—64,8	60,88 ± 0,78	5,67	2,3
9	17	55,7—69,2	64,53 ± 0,76	9,98	3,16	10	60,5—68,7	63,90 ± 0,65	4,27	2,0
10	10	65,0—72,3	67,70 ± 0,74	5,49	2,34	12	61,0—69,1	64,00 ± 0,85	8,91	2,9
11	15	61,7—71,4	67,73 ± 0,71	7,76	2,78	11	62,5—72,3	66,64 ± 0,84	7,62	2,7
12	15	66,1—75,0	71,00 ± 0,79	9,40	3,06	14	60,0—77,8	71,41 ± 1,54	33,09	5,7
13	9	65,1—76,6	71,66 ± 1,22	13,5	3,67	11	69,2—84,0	74,55 ± 1,35	17,99	4,4
14	10	71,0—78,4	79,40 ± 0,72	5,29	2,30	11	70,0—81,2	75,91 ± 1,28	17,90	4,2
15	15	70,2—83,4	77,60 ± 1,34	17,23	4,15	8	74,0—79,6	76,13 ± 0,84	6,04	2,4
16						1		78,4		

XII. táblázat
SZIGETBECSE
Ülőmagasság (cm)

Fiúk						Leányok				
Kor	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s ²	s	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s ²	s
8	6	61,1—67,7	64,33 ± 0,98	5,76	2,40	8	62,4—70,6	65,88 ± 0,95	7,34	2,70
9	15	60,6—71,3	65,33 ± 1,31	25,58	5,05	16	60,2—70,8	66,00 ± 0,87	12,18	3,49
10	16	53,0—74,0	68,00 ± 1,30	27,05	5,20	9	67,6—72,1	69,55 ± 0,92	0,97	0,98
11	13	50,6—75,1	68,16 ± 1,30	58,12	7,62	10	70,2—74,1	71,80 ± 0,62	3,89	1,97
12	5	68,3—76,3	72,75 ± 2,88	41,43	6,44	11	66,7—71,0	74,73 ± 0,16	28,53	5,34
13	10	61,9—78,7	72,90 ± 2,45	31,89	5,44	10	70,0—80,8	75,00 ± 0,93	8,70	2,94
14	4	69,7—81,2	77,75 ± 2,25	20,26	4,50	8	74,6—82,3	77,63 ± 0,80	5,10	2,25
15	8	58,4—85,7	79,87 ± 3,10	79,18	8,78	4	81,2—86,7	83,50 ± 1,11	4,93	2,22
16	4	80,8—88,3	84,75 ± 1,14	6,73	2,59	1				
17	1		79,30							

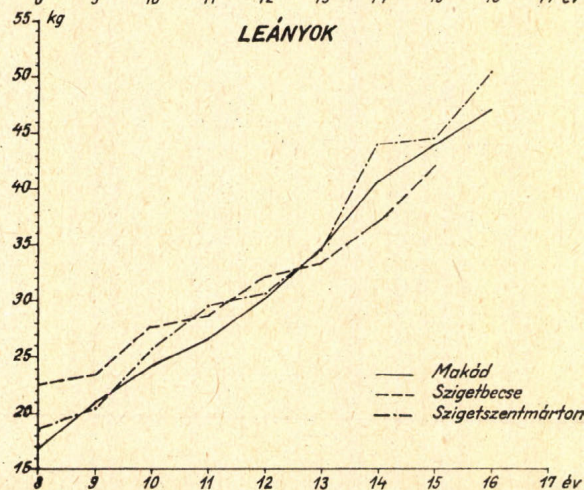
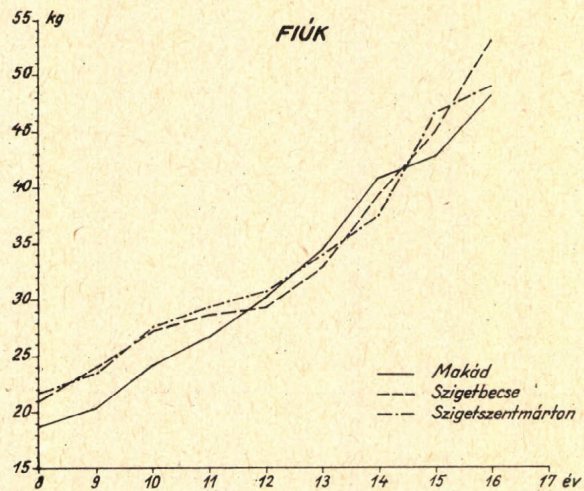

XIII. táblázat
MAKÁD
Mellkerület (cm)

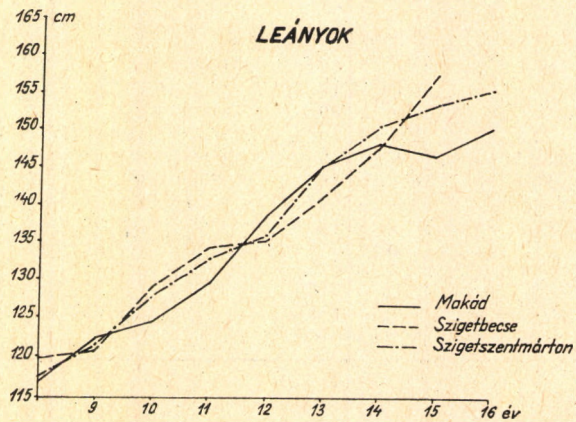
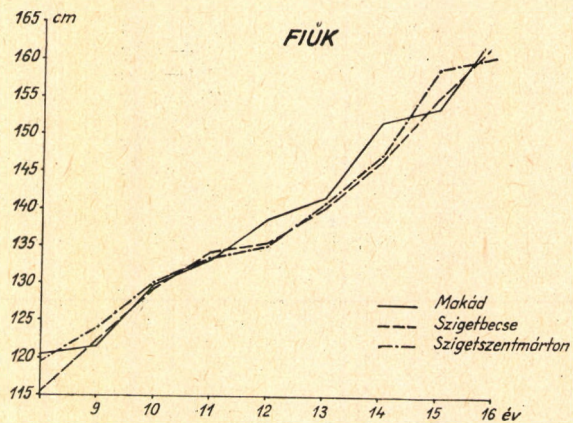
Fiúk						Leányok				
Kor	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s^2	s	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s^2	s
7						1		54,0		
8	11	53,0—59,0	56,90 ± 0,67	5,01	2,23	9	52,0—56,0	54,00 ± 0,38	1,33	1,15
9	17	53,0—62,3	58,83 ± 0,62	8,52	2,04	10	55,0—62,6	56,80 ± 0,64	4,19	2,04
10	10	58,0—64,0	61,00 ± 0,50	3,00	1,79	12	50,0—62,0	57,59 ± 0,91	9,98	3,16
11	15	56,8—70,1	62,6 ± 0,77	8,98	2,99	10	56,8—69,0	61,70 ± 1,21	17,54	3,81
12	15	56,0—70,0	63,20 ± 1,03	15,79	3,99	14	54,9—73,6	64,15 ± 0,54	4,11	2,02
13	19	63,0—73,2	67,66 ± 1,08	10,23	3,26	11	76,4—63,5	68,37 ± 0,50	2,75	1,65
14	10	66,0—77,0	71,60 ± 1,20	14,38	3,79	11	63,0—79,0	71,27 ± 1,28	20,99	4,58
15	15	67,0—84,0	74,80 ± 1,56	32,99	5,65	8	71,0—80,0	75,50 ± 1,00	7,96	2,82
16			78,00			1		79,00		

XIV. táblázat
SZIGETBECSE
Mellkerület (cm)

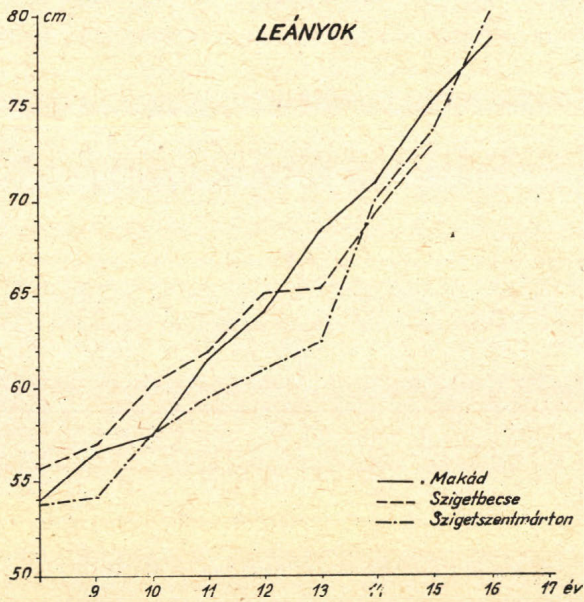
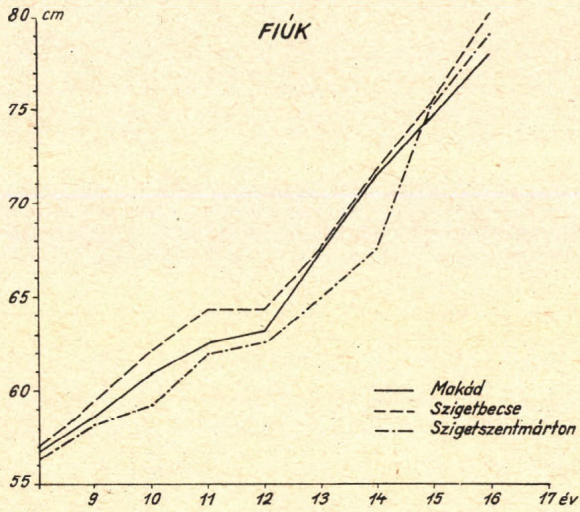
Fiúk						Leányok				
Kor	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s^2	s	N	V	$\bar{x} \pm s_{\bar{x}}$	s^2	s
8	6	55,2—59,0	57,00 ± 0,76	3,33	1,82	8	53,0—60,0	55,75 ± 0,78	4,86	2,20
9	15	54,2—65,0	59,37 ± 0,74	8,55	2,92	16	52,8—61,2	56,94 ± 0,58	5,56	2,35
10	15	58,0—68,0	62,33 ± 0,65	6,32	2,51	9	55,2—72,8	60,45 ± 1,90	32,49	5,70
11	13	59,4—71,2	64,38 ± 0,40	2,21	1,45	10	58,2—66,8	62,00 ± 0,98	9,50	3,11
12	5	59,9—68,2	64,40 ± 1,22	7,32	2,70	11	55,3—79,7	65,10 ± 1,76	34,29	5,85
13	10	62,5—71,9	67,60 ± 1,03	10,76	3,28	10	60,0—69,1	65,40 ± 0,88	6,48	2,54
14	4	64,0—77,6	71,75 ± 2,57	26,6	5,15	8	54,6—90,7	69,50 ± 3,63	105,55	10,26
15	8	68,2—83,2	75,25 ± 1,87	27,99	5,29	4	68,0—77,2	73,00 ± 1,69	11,50	3,39
16	4	75,2—83,2	80,25 ± 1,72	11,86	3,43	1		70,2		
17	1		70,6							

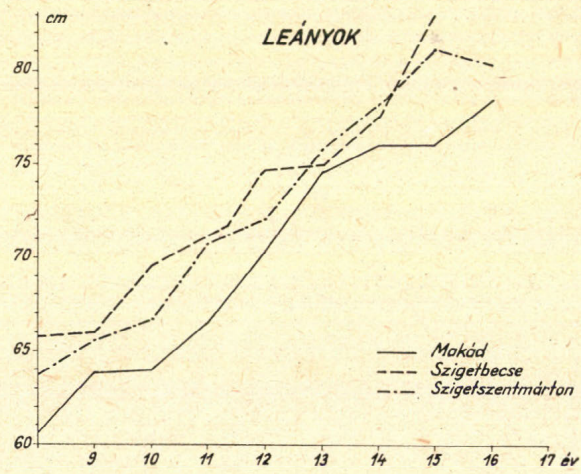
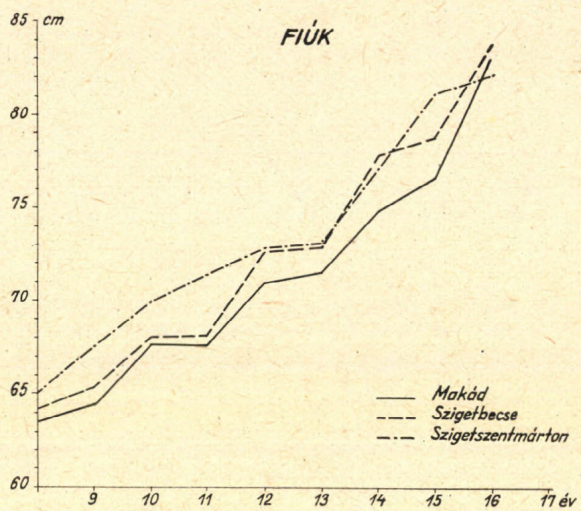
1. ábra. Testsúly átlagai korévenként

2. ábra. Testmagasság átlagai korévenként

3. ábra. Mellkerület átlagai korévenként

4. ábra. Ülőmagasság átlagai korévenként

A többi felvett adatomat és számított indexértékeimet más alkalommal szeretném ismertetni.

A rendszeres adatgyűjtés remélhetőleg lehetővé teszi a *Csepel-sziget* falusi gyermekeinek testfejlődésének összehasonlító vizsgálatát — a jelenlegi körülményeik közti növekedésüknek rögzítését.

Különös kötelességemnek tartom, hogy mindazoknak, akik munkámban támogattak, hálás köszönetet mondjak: SINKA IMRE igazgató úrnak a szükséges óracserék engedélyezéséért, DR. LOSONCZI MIKLÓS kartársamnak a szíves óracserékért, DÁRDAY ISTVÁN, SZABÓ ISTVÁN és RAY RUDOLF igazgató úrnak a mérések engedélyezéséért és külön egyenkint és összevéve mindhárom általános iskola egész *tanterületének* a lelkes, szíves és önzetlen támogatásért, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Embertani Intézetének az eszközök kölcsönadásáért és a módszertani útbaigazításokért.

(Előadva a Szakosztály 1962. április 25-i ülésén)

IRODALOM

1. BODOR A.: *Csepel-sziget és Budafok kétszáz év előtt*. Magyar Társaság Falukutató Intézete kiadása, Budapest 1936. p. 13. — 2. Ua.: p. 9. — 3. BÓNA J.: *Csepel-sziget* (Szeged, 1938) p. 16. — 4. Ua.: p. 19. — 5. Ua.: p. 21. — 6. Ua.: p. 26. — 7. *Magyar Városok Monografiájában* (CSEPEL-SZIGETI KÖZSÉGEK. Budapest, 1934. p. 220. — 8. MARTIN, R.—SALLER K.: *Lehrbuch der Anthropologie* III. Aufl. p. 273—386. — 9. 1960 ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS (Központi Statisztikai Hivatal). Budapest, 1960. pp. 62.

HAUPTKÖRPERMASSE DER SCHULKINDER IN DEN DÖRFERN VON DER INSEL CSEPEL

Von: JÁNOS HERCZEGH, Mittelschullehrer (Ráckeve)

Die Insel von *Csepel* ist in ethnischer Hinsicht ein sehr interessantes Gebiet. Bei der Landeseroberung wurde sie vom Geschlecht Árpád erobert. Nach dem Tatarenzug verzogen sich viele Flüchtlinge in die Dörfer der Insel. Später wurden die Einwohner durch die Türkenherrschaft zugrunde gerichtet. Im XVII. und XVIII. Jahrhundert wurden die Dörfer durch deutsche Siedelungen aufgewühlt. Man musste ausserdem mit den Einsiedlern vom Balkan rechnen, welche sich an der Donau nach oben zogen.

Im Süden der Insel *Csepel* untersuchte ich die Schulkinder von drei Dörfern.

Hier will ich das Dorf *Makád* hervorheben, welches im XI—XIII Jahrhundert entstand. In der Zeit des Tatarenzuges diente es den Einwohnern von 9 Dörfern als Unterschlupf (1). Auch im Jahre 1600 flüchteten die Einwohner der vernichteten Dörfer Gyála und Simonfa nach *Makád* (vorher *Makófalva* genannt). Auch die ungarischen Einwohner von *Becse* siedelten im Jahre 1680 hierher über (1). Man hielt *Makád* für das grösste Dorf der Insel, mit den meisten ungarischen Einwohnern.

Szigetbecse entstand viel später. Zum erstenmal wird das Dorf in der Urkunde Ludwigs des Grossen im Jahre 1344 genannt (2). Die ungarischen Einwohner werden im Jahre 1710 durch Deutsche und Schwaben verdrängt. Nach Matthias Bél sind die Einwohner dieses Dorfes Germanen aus der Steiermark, aus Österreich und Swewen (3). Das sich hier eingesiedelte deutsche Volk veränderte sich bis zum Ende des zweiten Weltkrieges nicht; dann wurde 60% der Einwohner wegen ihres volksbundistischen Verhaltens mit Ungarn aus *Csallóköz* und Bauern aus *Csongrád* ausgetauscht.

Szigetszentmárton liegt mehr nach Norden als die zwei bisher erwähnten Dörfer. Wahrscheinlich entstand es im XVIII. Jahrhundert. Der grösste Teil der Einwohner, beiläufig $\frac{2}{3}$ spricht deutsch.

Alle Schulkinder in den Dörfern — ausgenommen die wenige welche von der Schule abwesend waren — wurden durch die Methode Martin mit den vorgeschriebenen Instrumenten gemessen.

Folgende Körpermasse werden hier angeführt: Körperhöhe, Körpergewicht, Sitzhöhe, Brustumfang bei ruhigem Atmen, Das Alter der Kinder wurde am Tage des Messens ± 6 Monate ausgerechnet.

Die meisten Kinder wurden in *Szigetszentmárton* untersucht. Alter und Geschlecht der Untersuchten Kinder wird in Tabelle I. angeführt.

Die Parameter der einzelnen Masse rechnete ich auch aus. Tabellen II—V. zeigen die einzelnen Gruppen, Knaben und Mädchen getrennt. Nach Altersgruppen wird die Zahl der Kinder (N), die Variationsbreite (V), der Mittelwert mit der wahrscheinlichen Korrektion (x und x^2), die Variance (s^2) und die Streuung (s) angegeben.

Um den Vergleich zu ermöglichen gebe ich in einer Tabelle die Zahl der Kinder von allen drei Dörfern zusammen an (VI. T.) sowohl als die Parameter der Kinder von *Makád* und *Szigetbecse*.

Die Unterschiede werden auf den Graphikonen I—IV veranschaulicht.

Da die Tabellen für sich sprechen, will ich nicht nähere Erklärungen hinzufügen, ich möchte nur hervorheben, dass die Daten für die Jahre 1961/1962 bezeichnend sind. (Die Untersuchungen wurden in *Makád* im April 1962, in *Szigetbecse* im Mai 1961, in *Szigetszentmárton* im April 1962 geführt.)

Bei einer anderen Gelegenheit möchte ich die anderen aufgenommenen Daten und die ausgerechneten Indexwerte bekannt machen. Hoffentlich ermöglicht die regelmässige Datensammlung den Vergleich der Körperentwicklung und des Wachstumes der Kinder von der Insel *Csepel* in den gegenwärtigen Verhältnissen.